

GENETINIŲ MIŠKO MEDŽIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO IR SELEKCIJOS PLĖTROS PRIEMONĖS 2021–2023 METAMS

Tikslai	Priemonės pavadinimas	Darbų apimtis, laukiami rezultatai	Vykdyimo metai	Vykdytojai
1	2	3	4	5
1. Genetinių miško medžių išteklių išsaugojimas				
1.1. Genetinių miško medžių išteklių išsaugojimas jų kilmės vietose (<i>in situ</i>)	1.1.1. VĮ Valstybinių miškų urėdijos regioniniuose padaliniuose inventorizuoti esamus sėklinės miško bazės objektus, planuoti ūkines priemones ir įvertinti anksčiau planuotų priemonių įgyvendinimo kokybę	15 regioninių padalinių	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	1.1.2. Miško medžių selekcijai vystyti ir jų genetiniams ištekliams išsaugoti atrinkti vyraujančių medžių rūšių rinkinius medžius	45 vnt.	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	1.1.3. Atrinkti ir įregistruoti Genetinių miško medžių išteklių informacinėje sistemoje naujus sėklinės miško bazės objektus	5–10 medynų	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	1.1.4. Glebavo miško valstybinio drebulės genetinio draustinio (kodas – 40DGD017) apsauga aptveriant	13,6 ha	2021 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija
1.2. Genetinių miško medžių išteklių išsaugojimas perkėlus juos į kitą aplinką (<i>ex situ</i>)	1.2.1. Genetinių miško medžių išteklių objektuose surinkti sėklų pavyzdžius nuo miško medžių populiacijas reprezentuojančių medžių ir paruošti juos saugoti Miško medžių genų banko saugykloje	45–60 vnt. sėklų pavyzdžių	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
2. Miško medžių selekcijos ir selekcinės sėklininkystės plėtra				
2.1. Pagrindinių ir retų miško medžių rūšių selekcija:	2.1.1. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Varėnos, Raseinių, Ignalinos ir Ukmergės regioniniuose padaliniuose įveisti paprastosios pušies II kartos bandomuosius želdinius, skirtus ūgelių ruošai paprastosios pušies sėklinėms plantacijoms („Išbandyta (I)“ kategorijos) įveisti	4 bandomieji želdiniai, iš viso 15 ha	2021 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba

Paprastoji pušis <i>Pinus sylvestris</i> L.	2.1.2. Parengti projektą ir įveisti paprastosios pušies sėklinę plantaciją („Išbandyta (I)“ kategorijos) VĮ Valstybinių miškų urėdijos Trakų regioniniame padalinyje	1 sėklinė plantacija, 5 – 10 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.3. Paruošti, auginti ir pasodinti bandomuosiuose želdiniuose geriausiai įvertintus paprastosios pušies klonus VĮ Valstybinių miškų urėdijos Dubravos regioninio padalinio kryžminimo stacionare (III selekcijos ciklas)	40–50 genotipų	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Paprastoji eglė <i>Picea abies</i> (L) H. Karst	2.1.4. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų ir Dubravos regioniniuose padaliniuose įveisti paprastosios eglės II kartos bandomuosius želdinius ūgelių ruošai sėklinėms plantacijoms („Išbandyta (I)“ kategorijos) veisti	2 bandomieji želdiniai, iš viso 6 ha	2022–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.5. Pagal kilmių rajonus (kodai – LT / E1 ir LT / E2) parengti projektus ir įveisti paprastosios eglės sėklines plantacijas („Išbandyta (I)“ kategorijos) VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų ir Kazlų Rūdos regioniniuose padaliniuose	2 sėklinės plantacijos, iš viso 10–15 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.6. Parengti projektą ir atsodinti VĮ Valstybinių miškų urėdijos Dubravos regioninio padalinio paprastosios eglės klonų rinkinio (kodas – 51EKR007) senąją dalį, išplečiant jį vietoje buvusios paprastojo ąžuolo sėklinės plantacijos (kodas – 51ASP001)	atsodintas klonų rinkinys, 1 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.7. Paruošti, išauginti ir įveisti geriausius paprastosios eglės klonus VĮ Valstybinių miškų urėdijos Dubravos regioninio padalinio kryžminimo stacionare (III selekcijos ciklas)	200 genotipų	2021–2022 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.8. Perkelti paprastojo ąžuolo genetinių draustinių, genetinių ir sėklinių medynų palikuonis į kitą aplinką (<i>ex situ</i>): surinkti giles, išauginti sodmenis, pasodinti želdinius ir pažymėti perkėlimo vietas jų pasuose	paprastojo ąžuolo želdiniai, 5 vnt.	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
Paprastasis ąžuolas <i>Quercus robur</i> L.	2.1.9. Parengti projektą, užauginti sodmenis ir įveisti ilgaamžių paprastojo ąžuolo genotipų klonų rinkinį, atlikti jo inventorizaciją ir sudaryti pasodintų genotipų schemą	150 genotipų, 5 ha	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru

	2.1.10. Ištirti paprastojo ąžuolo DNR haplotipus ir palyginti jų adaptacinius ir selekcinius požymius bandomuosiuose želdiniuose (kodai – 51ABZ002, 51ABZ004, 51ABZ007, 11ABZ010, 14ABZ012, 22ABZ003, 22ABZ006).	atliktas mokslinis darbas ir parengtos tyrimų išvados	2021–2022 m.	Aplinkos ministerija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru ir VDU Žemės ūkio akademija
Bekotis ąžuolas <i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl.	2.1.11. Parengti projektą, užauginti sodmenis ir įveisti bekočio ąžuolo genotipų sėklinę plantaciją („Atitinkanti (kokybės) reikalavimus (R)“ kategorijos), inventorizuoti ir patikslinti sodinukų atitiktį mišrinimo schemai	30 genotipų, 3 ha	2021–2022 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Karpotasis beržas <i>Betula pendula</i> Roth	2.1.12. Parengti projektą ir įveisti karpotojo beržo sėklinę plantaciją („Išbandyta (I)“ kategorijos)	1 sėklinė plantacija, 5 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
Juodalksnis <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	2.1.13. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kazlų Rūdos, Švenčionėlių ir Rietavo regioniniuose padaliniuose įveisti juodalksnio II kartos bandomuosius želdinius ūgelių ruošai sėklinėms plantacijoms („Išbandyta (I)“ kategorijos) veisti	3 bandomieji želdiniai, iš viso 9 ha	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
	2.1.14. Josvainių alksnių hibridinėje sėklinėje plantacijoje (kodas – 11JSP027) per du vegetacijos sezonus atlikti juodalksnio, baltalksnio ir jų hibridų dirbtinius kryžminimus, paruošti miško dauginamąją medžiagą bandomiesiems želdiniams	100 kombinacijų, 2 bandomieji želdiniai, iš viso 3 ha	2021–2022 m.	Aplinkos ministerija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Paprastasis bukas <i>Fagus sylvatica</i> L.	2.1.15. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Telšių, Šilutės, Ukmergės, Kazlų Rūdos regioniniuose padaliniuose įveisti bandomuosius paprastojo buko želdinius (I selekcijos ciklas)	4 bandomieji želdiniai, iš viso 12 ha	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija
Kalninė guoba <i>Ulmus glabra</i> Huds.	2.1.16. Parengti projektą, paskiepyti ir užauginti sodmenis kalninės guobos klonų rinkiniui („Atitinkanti (kokybės) reikalavimus (R)“ kategorijos) įveisti	Išauginti sodmenys (50 genotipų)	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Paprastasis uosis <i>Fraxinus excelsior</i> L.	2.1.17. Parengti projektą ir įveisti atsparaus ligoms paprastojo uosio kolekciją (bandomuosius želdinius) iš VĮ Valstybinės miškų urėdijos Dubravos regioninio padalinio medelyne auginamų atrinktų atspariausių genotipų sėklinių palikuonių	1 bandomieji želdiniai, 2 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru

	2.1.18. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kazlų Rūdos regioniniame padalinyje įveisti paprastojo ir mandžiūrinio uosio bandomuosius želdinius	1 želdiniai, 2 ha	2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Drebulė <i>Populus tremula L.</i>	2.1.19. Identifikuoti drebulės rinktinių medžių lytį (102 vnt.), parengti projektą ir įveisti drebulės sėklinę plantaciją („Atitinkanti (kokybės) reikalavimus (R)“ kategorijos)	1 sėklinė plantacija, 2 ha	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
Tuopa <i>Populus ssp.</i>	2.1.20. Atlikti kryžminimus tuopų vegetatyvinių palikuonių bandomuosiuose želdiniuose – <i>ex situ</i> kolekcijoje (kodas – 51TBZ001) siekiant išvesti lietuviškas hibridinių tuopų veisles	30 kryžminimo kombinacijų	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
2.2. Selekcinės sėklinės miško bazės priežiūra	2.2.1. Naujai įveistose sėklinėse miško medžių plantacijose ir klonų rinkinyje organizuoti žuvusių sodinukų atsodinimą ir patikslinti sodinimo schemas	8 sėklinės plantacijos (iš viso 42 ha), 1 klonų rinkinys (1 ha)	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija
	2.2.2. Inventorizuoti naujai įveistus bandomuosius želdinius	17 vnt., iš viso 47 ha	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba, VĮ Valstybinių miškų urėdija
	2.2.3. Parengti rekomendacijas dėl ugdymo kirtimų 1983 m. įveistuose paprastosios pušies bandomuosiuose želdiniuose (kodas – 06EBZ004), atnaujinti šeimų ženklimą juodalksnio bandomuosiuose želdiniuose (kodas – 20JBZ003)	2 bandomieji želdiniai, iš viso 5 ha	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	2.2.4. Atnaujinti žymėjimus paprastojo ąžuolo bandomuosiuose želdiniuose VĮ Valstybinių miškų urėdijos Jurbarko (kodas – 23ABZ017), Joniškio (kodas – 43ABZ016) ir Anykščių (kodas – 46ABZ015) regioniniuose padaliniuose	3 bandomieji želdiniai	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru
2.3. Kitos priemonės	2.3.1. Nustatyti atskirų šeimų selekcinis indeksus bandomuosiuose želdiniuose (kodai – 51EBZ001, 30BBZ008, 39PBZ002, 57PBZ001, 59PBZ003)	5 bandomieji želdiniai, iš viso 10 ha	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru

	2.3.2. Atrinkti ir įvertinti sklypus sėklinėms miško medžių plantacijoms veisti naujam selekcijos plėtros etapui	Parinkti 8 sklypai, iš viso 40–45 ha	2021–2023 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija, Valstybinė miškų tarnyba
3. Bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis				
3.1. Dalyvavimas tarptautinėse organizacijose	3.1.1. Dalyvauti tarptautinės miško medžių genetinių išteklių išsaugojimo programos EUFORGEN Genetinių miško medžių išteklių monitoringo grupės ir EUFGIS veikloje	Parengta ataskaita ir paskelbta žiniasklaidos priemonėse	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	3.1.2. Dalyvauti Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) veikloje genetinių miško medžių išteklių klausimais	Duomenų teikimas, parengta ataskaita	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
4. Taikomieji ir moksliniai darbai, seminarai				
4.1. Ūkinių priemonių planavimo ir įgyvendinimo teorinių principų tobulinimas, mokslo darbų rengimas ir rezultatų pritaikymas praktikoje	4.1.1. Organizuoti seminarus VĮ Valstybinių miškų urėdijos specialistams genetinių miško medžių draustinių, genetinių ir sėklinių medynų išsaugojimo, naudojimo ir atkūrimo klausimais Anykščių, Joniškio ir Panevėžio regioniniuose padaliniuose	3 seminarai	2021–2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
	4.1.2. Kryžminimų stacionaro statyba ir įrengimas VĮ Valstybinių miškų urėdijos Dubravos regioniniame padalinyje	Įgyvendintas projektas	2021–2022 m.	VĮ Valstybinių miškų urėdija
	4.1.3. Miško mokslo darbo „Paprastojo uosio ir mandžiūrinio uosio atsparumo uosio džiūtės sukėlėjui <i>Hymenoscybus fraxineus</i> įvertinimas Lietuvos sąlygomis“ parengimas	Parengta mokslo darbo ataskaita	2021– 2023 m.	Aplinkos ministerija
	4.1.4. Miško mokslo darbo „Optimalus klonų ir populiacijų skaičiaus paprastosios pušies, paprastosios eglės ir karpotojo beržo sėklinėse plantacijose nustatymas“ parengimas	Parengta mokslo darbo ataskaita	2021– 2023 m.	Aplinkos ministerija
	4.1.5. Miško mokslo darbo „Atsparių šakninei pinčiai paprastosios eglės genotipų atranka“ parengimas	Parengta mokslo darbo ataskaita	2021– 2023 m.	Aplinkos ministerija

	4.1.6. Miško mokslo darbo „Savaime Lietuvos miškuose plintančio platanalpio klevo (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.), įskaitant 2 klonų rinkinius VĮVMU Radviliškio regioniniame padalinyje (kodai – 11KpKR012 ir 11KpKR014), kilmės, genetinės įvairovės ir genetinės struktūros ištyrimas ir rinktinių medžių atranka sėklinėms plantacijoms veisti“ parengimas	Parengta mokslo darbo ataskaita	2022– 2023 m.	Aplinkos ministerija
5. Kitos priemonės				
5.1. Informacijos valdymas	5.1.1. Genetinių miško medžių išteklių informacinės sistemos tobulinimas ir integravimas į Augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinę duomenų bazę	Integruota informacinė sistema	2021– 2023 m.	Valstybinė miškų tarnyba
